

norrstyrelsen

RAPPORT 2009: 4

En kartläggning av Norrstyrelsens arbetsgrupp för internationellt samarbete

Internationellt samarbete i Region Norrland

Förord

Norrstyrelsen har bildats för att förbereda sammanslagningen av landstingen i Norrbottens, Västerbottens och större delen av Västernorrlands län till en regionkommun med arbetsnamnet Region Norrland. Det är en ideell förening som bildats av de tre landstingen samt kommunförbunden i Norrbottens och Västernorrlands län och Region Västerbotten. Vid sidan av styrelsen och dess arbetsutskott är 140 förtroendevalda och ett stort antal tjänstemän från landsting, kommuner, kommunförbund/regionförbund, statliga myndigheter, näringsliv och andra organisationer engagerade i de många arbetsgrupper som förbereder regionbildningen. Med Region Norrland vill vi skapa förutsättningar för ett starkare och mer livskraftigt Norrland – en regionkommun som kan tillhandahålla hälso- och sjukvård och skapa utvecklingsförutsättningar på ett effektivare och uthålligare sätt än de tre landstingen var för sig kan göra.

För att informera om sitt arbete och skapa intresse och engagemang i regionfrågan kommer Norrstyrelsen att publicera stora delar av sitt arbete i en rapportserie. Det gäller inte minst de kartläggningar av olika verksamhetsområden som en rad arbetsgrupper har gjort. Denna rapport behandlar internationellt samarbete i de tre länen och diskuterar de möjligheter och utmaningar regionbildningen erbjuder inom detta område. Ordförande för den grupp som utarbetat rapporten är Håkan Gilmark (m), Härnösand, med regiondirektör Peter Hedman, Region Västerbotten, som huvudsekreterare.

Jan-Åke Björklund
Projektledare för Norrstyrelsen

Norrstyrelsen

Hemsida: www.norrstyrelsen.se

Vid frågor om rapporten, kontakta:

Peter Hedman (070-696 83 08)

peter.hedman@regionvasterbotten.se

Innehåll

1	Sammanfattande slutsatser	4
2	Uppdrag och tillvägagångssätt	5
2.1	Uppdraget	5
2.2	Avgränsningar och definitioner	6
2.3	Styrgrupp och tjänstemannagrupp	6
3	Partnerskap och samverkansformer inom Norra Sverige	7
4	EU-bevakning och påverkan	7
4.1	Regionernas roll i Europa	7
4.2	Europaforum Norra Sverige	8
4.3	Brysselkontor	11
4.4	Sveriges kommuner och landsting (SKL)	11
4.5	Regionkommittén	12
5	Internationella organisationer, nätverk och samarbeten	12
5.1	Internationella organisationer	12
5.2	Tematiska nätverk	13
6	Regionala och lokala samarbeten	14
6.1	Regionala och lokala samarbeten	14
6.2	Gränsnära samarbete	14
6.3	Andra regionala och lokala samarbeten, t ex vänregion- och vänortssamarbeten ..	17
6.4	Näringslivets internationella engagemang	19
6.5	Universitetens internationella engagemang	19
6.6	Strategiskt viktiga projekt, goda exempel	20
7	Strategier/program	21
7.1	Innehåll i internationellt samarbete i Regionala utvecklings- och tillväxtprogram ...	21
7.2	Internationella strategier hos regioner och organisationer	22
7.3	Regionala FoU-strategier	24
8	Finansieringsmöjligheter – EU och Internationellt	26
8.1	EU-program till nytta för regionen	26
8.2	Program för internationellt samarbete från andra än EU	27
9	Globalisering och internationellt utbyte – hot eller möjlighet	27
9.1	Näringslivets globalisering	27
9.2	Tjänster och service på en global marknad	28
9.3	Forskning och utbildning på en global marknad	28
9.4	Utlandsrekrytering/arbetskraftsinvandring	29
9.5	Omvärldsbevakning	29
9.6	Kulturutbyte och mångkulturell region	29
9.7	Demokrati och fred	29
10	Organisation, ansvarsfördelning, ekonomi och personal	30
Bilaga 1:	Politisk representation i internationella nätverk och organisationer	32

1 Sammanfattande slutsatser

Denna kartläggning belyser det arbete som sker inom regionen med EU-bevakning, internationellt samarbete, organisationer och nätverk, internationella strategier, program och projekt m m. Med utgångspunkt från denna kartläggning presenteras i detta inledande, summerande avsnitt ett antal övergripande slutsatser som kan och bör ligga till grund för ett eventuellt fortsatt arbete. Slutsatserna ska inte ses som uttömmande utan avsikten är att ytterligare slutsatser kan och bör dras. Kartläggningen bedöms ha ett betydande värde för fördjupad samverkan oavsett om ny regionbildning sker eller inte.

EU-bevakning och internationella organisationer

Vi har ett väl utvecklat och sammanhållet EU-bevakningsarbete i norra Sverige. Samarbetet i Europaforum och ett samordnat engagemang i internationella organisationer och nätverk har skapat en stark sammanhållning mellan län och organisationer samt över partigränserna. Norra Sverige uppträder gemensamt, vilket ger genomslagskraft när det gäller påverkansarbete i förhållande till EU. Politiker och tjänstemän har utvecklat nätverk och kompetens i policyarbetet, vilket har givit tydliga resultat. Däremot bör vår omvärldsbevakning generellt utvecklas på ett sätt som stärker det strategiska utvecklingsarbetet.

Brysselkontor

North Sweden European Office och Mid Sweden Office har likartade uppdrag och arbetar med i stort sett samma frågor. Man har ett väl utvecklat samarbete, men oftast inte så att man fördelar bevakning och lobbying mellan kontoren. Sveriges 21 landsting och regioner har totalt åtta regionkontor i Bryssel. Det innebär att man redan idag samverkar i olika konstellationer som i flera fall är större än endast två län. Oavsett om och när Region Norrland bildas är det fullt möjligt att öka samverkan mellan de båda norrländska kontoren eller bilda ett gemensamt kontor.

Politiska nätverk

De tre länen är mycket aktiva i både AER och CPMR och deltar i ett antal tematiska arbetsgrupper. Det finns smärre skillnader i vilka områden som prioriteras, där Norrbotten är något mer aktiva inom e-hälsa och jämställdhet och Västerbotten något mer i turismfrågor. Energi, infrastruktur och regionala tillväxtfrågor har mycket hög prioritet hos samtliga. En regionbildning skulle med största sannolikhet innebära att man kan fördela arbetsbördan bättre mellan politiker och tjänstemannastöd från olika delar av norra Sverige och i gengäld arbeta mer kraftfullt i dessa nätverk. Möjlighet finns också att bevaka nätverk och europeiska samarbeten som vi idag inte är aktiva i.

Transnationella projekt

Vi har goda förutsättningar till ökat engagemang i transnationella projekt genom att utveckla allianser för lärande och utveckling samt benchmarking, vilket är betydelsefullt om de transnationella programmen får ökad betydelse i framtiden.

Likheter/skillnader

Vi kan se tydliga likheter mellan länen. Det gäller bl a våra strategier och inriktningen på vårt tematiska samarbete. Likheter i kultur och näringslivsstruktur bör underlätta samarbetet. Några skillnader som vi framhåller gäller det gränsnära samarbetet, där varje län arbetar med olika regiongrannar i Norge och Finland samt olika vänregioner.

Fokus på EU, Norge och Ryssland

Vi noterar att det internationella samarbetet i hög grad fokuseras på regioner och aktörer inom EU, med Norge och Ryssland, medan samarbete med aktörer i andra länder sker i mindre omfattning från offentliga aktörers sida. Detta föranleder en diskussion om och hur internationellt samarbete i vid bemärkelse kan vidareutvecklas.

Överföring av statliga uppgifter

En betydelsefull fråga för det fortsatta arbetet är eventuell överföring av uppgifter från staten till regionen. Exempel på frågor som bör diskuteras gäller det uppdrag som länsstyrelserna genom regleringsbrev har när det gäller det regionala Barentssamarbetet och den samordnande roll som länsstyrelserna har i alla tre län att utveckla och implementera de samarbetsprotokoll som upprättats mellan exempelvis Norrbotten och Murmansk, Västerbotten och Ryska Karelen, samt Västernorrland och Archangelsk. Även om länens politiker i olika sammanhang företräder sina kommuner respektive landsting och regionförbund, företräds länen ännu främst av respektive landshövding.

2 Uppdrag och tillvägagångssätt

2.1 Uppdraget

Norrstyrelsens politiska styrgrupper har till uppgift att belysa en rad sakområden inför bildandet av den nya regionen. Förslagen ska återrapporteras till Norrstyrelsens arbetsutskott och styrelse, vilken i sin tur lägger fram ett samlat förslag till verksamhetsinriktning m m. Utgångspunkter för styrgruppernas arbete är Norrstyrelsens verksamhetsidé och de mål och visioner som Norrstyrelsens styrelse senare kommer att formulera.

Arbetet sker i tre etapper varav den första, kartläggning och kunskapsuppbyggnad, genomförs under perioden november 2008-januari 2009. Kartläggningen omfattar nuläget inom området och ska bl a omfatta:

- Utbud och innehåll i stora drag
- Inomregionala likheter och skillnader
- Gränssnitt landsting/kommun
- Ekonomi och personal
- Nyckeltal och kvalitetsmått

2.2 Avgränsningar och definitioner

I det följande redovisas den kartläggning som gjorts av den politiska styrgruppen inom området Internationellt samarbete. Kartläggningen belyser det arbete som sker inom regionen med EU-bevakning, internationellt samarbete, organisationer och nätverk, internationella strategier, program och projekt m m. Den avslutas med slutsatser som bygger på ett antal viktiga frågeställningar som har identifierats.

Syftet med kartläggningen är att ta fram ett underlag som ska ligga till grund för det fortsatta arbetet med visioner och mål, verksamhetsinriktning m m. Detta innebär att vi som utgångspunkt fokuserat det politiska arbetet på den regionala nivån (landsting, regionförbund, kommunförbund), men också berört länsstyrelsernas internationella engagemang eftersom statliga uppgifter kommer att överföras till regionen. Vi har på ett övergripande sätt lagt grunden för fortsatt arbete när det gäller verksamhet samt engagemang hos andra aktörer. Internationellt samarbete hos exempelvis kommuner har beskrivits översiktligt eftersom vi utgår från att det inte påverkas specifikt av en ny regionbildning. En viktig utgångspunkt har varit att tydliggöra likheter och skillnader mellan länen.

Eftersom andra styrgrupper ansvarar för kartläggning av enskilda sakområden har vi utgått från att mer detaljerade genomgångar av internationellt engagemang inom dessa sakområden hanteras av dem.

När det gäller definitionen av internationellt samarbete är vår utgångspunkt att regionens arbete med EU-bevakning omfattas av begreppet. Det samma gäller samarbete med parter i andra länder, inom och utanför EU. Frågor om hur EU påverkar olika sakområden anser vi inte omfattas av internationellt samarbete.

2.3 Styrgrupp och tjänstemannagrupp

Gruppens ledamöter:

Håkan Gilmark (m), Härnösand, ordförande

Marie-Louise Rönnmark (s), Umeå

Stefan Dalin (s), Timrå

Bengt-Urban Fransson (s), Arjeplog

Kenneth Backgård (sjvp), Boden

Ulla Norgren (fp), Sundsvall

Ewa-May Karlsson (c), Vindeln

Jan-Erik Ågren (kd), Sollefteå

Sara Selmros (v), Härnösand

Eva Goës (mp), Härnösand

Tjänstemannastöd

Peter Hedman, Region Västerbotten, huvudsekreterare

Gustav Malmqvist, Landstinget i Västernorrland

May Andersson, Kommunförbundet i Västernorrland

Helena Gidlöf, Norrbottens läns landsting

Anita Lindfors, Kommunförbundet i Norrbotten

Linnéa Lundström, Västerbottens läns landsting

Bernt Vedin, Region Västerbotten

3 Partnerskap och samverkansformer inom Norra Sverige

I syfte att stärka erfarenhetsutbyte och möjliggöra samordnat agerande har länsvisa partnerskap för internationellt engagemang och erfarenhetsutbyte etablerats i regionen. Partnerskapen består av politiska företrädare som har engagemang i internationella organisationer och nätverk samt andra aktörer med internationellt engagemang i respektive län.

Norrbottens internationella råd (NIR) är ett nätverk för internationellt engagerade politiker, som bildades under hösten 2002. Dock låg verksamheten nere under några år. NIR aktiverades igen under hösten 2007. Rådets uppgift är att stimulera till internationellt erfarenhetsutbyte och lägga grunden för en gemensam norrbottensk position i olika internationella frågor. Alla norrbottenska politiker och deras tjänstemän med internationella uppdrag inbjuds att delta.

Västerbottens internationella partnerskap (VIP) är sammansatt av länets kommun-, region- och landstingspolitiker med någon form av internationella uppdrag. Med på mötena finns också tjänstepersoner från många aktörer i länen. Syftet har ända från starten 2003 primärt varit ett informellt informations- och erfarenhetsutbyte. Målet har varit att, genom detta, ge deltagarna bättre möjligheter att driva frågor i sina respektive internationella fora liksom att i olika sammanhang låta Västerbotten ”tala med en röst”.

Västernorrlands län behandlar strategiska internationella frågor i **Forum för regional utvecklingspolitik**. Detta forum bildades av kommunförbundet och landstinget 2003 och har utvecklats till ett samverkansforum för länets utvecklingspolitik i nära samråd med länsstyrelsens ledning. Samordningsansvar följer mandatperioderna och växlar mellan landstinget och kommunförbundet.

4 EU-bevakning och påverkan

4.1 Regionernas roll i Europa

EU-medlemskapet har medfört att vi verkar i ett ”system” där politiska beslut fattas på lokal, regional, nationell och EU-nivå. Beslut ska enligt subsidiaritetsprincipen fattas på lägsta effektiva politiska nivå, så nära medborgarna som möjligt. Inom systemet uppmuntras inför många beslut dialog mellan nivåerna i syfte att skapa delaktighet, förankring och goda förutsättningar för implementering. Staten intar successivt en ny roll, som möjliggör för regionerna att ta ett ökat ansvar för den regionala utvecklingen och som samtidigt framhåller behovet av nya former av dialog mellan stat och region. Detta innebär att såväl EU-nivån som den nationella nivån efterfrågar dialog med regionerna och där vi – i norra Sverige – för att kunna vara en aktiv dialogpartner måste ha en klar uppfattning om vad vi vill och kan åstadkomma för en hållbar tillväxt och utveckling i vår region. Vi måste också på ett tydligt sätt kunna redovisa hur vi bidrar till Europas utveckling (det europeiska mervärdet) och dessutom vara närvarande vid bordet inför och när besluten fattas. Detta är den bärande tanken för Europaforum Norra Sverige, Assembly of European Regions (AER), Conference of Peripheral and Maritime Regions of Europe (CPMR) och Baltic Sea Commission. Det har också varit

utgångspunkten när Norra Sverige under perioden 1995–2008 successivt har utvecklat engagemanget avseende EU-bevakning och dialog med EU-nivå och nationell nivå i syfte att påverka EU-politiken i de delar den berör Norra Sverige.

Samhällsutvecklingen pekar också på att rollen för folkvalda politiker på regional nivå kommer att förstärkas när det gäller ansvarstagandet för det regionala utvecklingsarbetet. Det finns tydliga exempel på detta, t ex inom energiområdet. Som exempel kan nämnas politiska åtaganden i regioner utöver EU:s ”2020-direktiv”.

4.2 Europaforum Norra Sverige

Europaforum Norra Sverige, som bildades år 2000, är ett partnerskap bestående av politiker som företräder den lokala och regionala nivån i de fyra nordligaste svenska länen. Syftet är att öka kunskapen och medvetenheten om europapolitiken hos de politiska organen samt att påverka denna i de delar den berör norra Sverige. Europaforum innebär att norra Sverige talar med en röst, vilket har skapat ökad genomslagskraft i påverkansarbetet. Det har också bidragit till ett utvecklat samarbete mellan olika aktörer i Norra Sverige.

Vid Europaforums sessioner som äger rum 1–2 gånger per år inbjuds, förutom politiska företrädare på regional och lokal nivå, riksdagsledamöter, Europaparlamentsledamöter, ledamöter i regionkommittén m fl, i syfte att ha en ”vertikal” politisk dialog. Det är så att säga en modell av flernivåstyrning. Vid sessionerna behandlas och godkänns positionspapper med regionens ställningstagande i viktiga frågor. De prioriterade frågorna har under de senaste åren varit EU:s budget och sammanhållningspolitik, transportinfrastruktur, energi, miljö och klimat, FoU och statsstöd.

Vid sessionerna fastställs också ett strategidokument/handlingsplan (Europaforums framtid). Det fungerar som direktiv för de av regionförbund, kommunförbund och landsting utsedda rapportörer som har till uppgift att mellan sessionerna bedriva påverkansarbetet. Rapportörerna har till sitt stöd en grupp bestående av tjänstemän från regionförbund, kommunförbund, landsting, länsstyrelser samt North Sweden European Office och Mid Sweden Office.

Europaforums engagemang har framgångsrikt utvecklat kontaktytor och samarbeten med bland annat Europeiska kommissionen, främst DG Regio, och näringsdepartementet. Detta samarbete har medfört att norra Sverige numera ses som en naturlig samarbets- och dialogpartner i de processer som föregår beslut i av Europaforum prioriterade EU-frågor.

Norra Sverige har prioriterat påverkansarbetet riktat mot följande viktiga processer och områden på EU-nivå:

Östersjöstrategin

Europeiska Rådet gav i december 2007 Kommissionen i uppdrag att ta fram en strategi för Östersjöregionen med anledning av de hot man kunde se i form av en allt mer försämrade havsmiljö, en ökande sjötrafik mm men också med anledning av den utvecklingspotential regionen har. Kommissionen har under 2008 presenterat de delar strategin består av och den process som ska leda fram till ett antagande av strategin. Strategin består av 4 delar: Miljö, tillgänglighet, tillväxt samt skydd och säkerhet. För att få en aktiv process har

Kommissionen arrangerat rundabordsamtal om vart och ett av dessa teman där såväl experter som regionala aktörer deltagit. I processen ingår också två ”stake holder” konferenser där nationella och gränsöverskridande organisationer deltar. Strategins mål är att ge förslag till konkreta aktiviteter inom de fyra uppräknade områdena men också att diskutera hur beslutsfattande ska byggas upp för att säkerställa genomförandet.

Europaforum Norra Sverige har reagerat på Kommissionens inbjudan till dialog och har avgivit ett yttrande där det betonas att Östersjöstrategin inte bara ska vara en strategi för södra Östersjön. Dessutom inkluderas de norra och mera glesbefolkade delarna av Östersjöregionen eftersom de bidrar avsevärt till Östersjöregionens välfärd genom sina naturresurser. Europaforum betonar vikten av transnationellt samarbete och planering på både nationell och regional nivå för att lösa Östersjöns och Östersjöregionens problem och att det är viktigt att integrera det pågående arbetet inom Northern Dimension i Östersjöstrategin.

Sammanhållningspolitiken

EU:s sammanhållningspolitik och budget 2007–2013 har varit en huvudfråga för Europaforum Norra Sverige under perioden 2000–2006. Genom intressebevakning, framtagande av faktarapporter, byggande av allianser, möten med kommissionärer och andra ansvariga på EU-kommissionen, kontakter med Näringsdepartementet, presentationer för EU-parlamentariker, kontinuerlig dialog och gemensamma ställningstaganden har Norra Sverige fått gehör för de speciella förutsättningar som råder i regionen. Europaforum har visat att man inte bara kan ta hänsyn till BNP när strukturfondsmedlen ska fördelas, utan andra faktorer så som långa avstånd, kallt klimat, gles befolkning och andra geografiska faktorer måste vägas in. Framgången i arbetet märks inte enbart genom att andra delar av Sverige tagit efter norra Sveriges arbetssätt, utan också genom faktiska siffror avseende fördelningen av strukturfondsmedlen åren 2007–2013. Resultatet blev att Norra Sverige fick mål 2-status med extra tilldelning på 35 Euro per invånare och år samt extra tilldelning av utvecklingsmedel i den nationella prioriteringen som gjorde att det ekonomiska utfallet hamnade i paritet med norra Finland. Arbetet har också bidragit till att det i förslaget om fördragsförändring artikel 174 har skrivits in att hänsyn ska tas till regioner med våra specifika förutsättningar.

Under perioden 2007–2013 inträffar ett antal större händelser som har betydelse för Europaforum Norra Sveriges verksamhet, bl a översynen av EU:s budget, det svenska ordförandeskapet hösten 2009 och beslut om förutsättningar för den kommande strukturfondsperioden som börjar 2014. Europaforum arbetar för en fortsatt kraftfull och förstärkt europeisk sammanhållningspolitik för perioden 2014–2020, som även i fortsättningen tar hänsyn till norra Sveriges specifika förutsättningar med extremt gles befolkning, långa avstånd och kallt klimat. Detta ska bidra till att stärka norra Sveriges förutsättningar att kunna göra prioriteringar som bidrar till fortsatt tillväxt på ett sätt som skapar ett mervärde såväl för norra Sverige som för Europeiska unionen. I syfte att stärka denna argumentation tar norra Sverige, i samverkan med norra och östra Finland samt norra Norge, fram en framtidsstudie (den s k NSPA-studien), för att visa på regionens långsiktiga tillväxtpotential. Europaforum verkar också för att begreppsdefinitionen av territoriell sammanhållning tydligt innefattar regionen Norra Sveriges specifika förutsättningar.

Energi, miljö och klimat

EU har i energi- och klimatpaketet 2008 beslutat att till år 2020 ska EU:s energikonsumtion minska med 20 %, andelen energi från förnybara källor inom EU totalt ska uppgå till 20%, och biobränslen ska stå för 10 procent av transportsektorns konsumtion. EU:s stats- och regeringschefer har också enats om att EU ska ha en globalt ledande roll i att bekämpa klimatförändringar, och att man ska enas om ett internationellt klimatavtal vid klimatmötet i Köpenhamn i december 2009, att ta vid när Kyotoprotokollet går ut 2012.

Utöver de klimat- och energirelaterade målen fortsätter EU med det gemensamma miljöarbetet inom exempelvis avfallshantering och vattenresursfrågan. Norra Sverige skiljer sig såväl befolknings- och klimatmässigt som geologiskt från övriga Europa, vilket sällan beaktas i EU:s direktiv. Energi, klimat och miljö har därför sedan 2007 varit en prioriterad fråga för Europaforum, och bl.a. stått i fokus vid den årliga Europaforumkonferensen då också gemensamma positioner på området har antagits.

Infrastruktur och kommunikationer

Det europeiska transportnätet, TEN-T, omfattar i huvudsak järnvägar, europavägar, hamnar och flygplatser. Inom TEN-T ges merparten av det ekonomiska stödet till 30 prioriterade transnationella projekt. I anslutning till TEN-programmet finns också fem transnationella transportkorridorer som länkar samman EU med omvärlden. Europaforum Norra Sverige har drivit ett framgångsrikt arbete för få NEW-korridoren, så kallad Northern Axis, klassat som en av dessa.

I april 2007 initierades en översyn av nya prioriterade projekt inom TEN-T som kommer att ske 2009. Europaforum arbetar för att den s.k. Botniska korridoren ska få status som prioriterat infrastrukturstråk i det europeiska transportnätet (TEN-T). I dessa frågor samverkar Europaforum med Mål 2-projektet Botniska korridoren, trafikverken och andra berörda. Europaforum arbetar också för förbättrade kommunikationer i öst-västlig riktning.

FoU

Det sjunde ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling (FP7) 2007–2013 antogs i december 2006. För att påverka utformningen av programmet har Europaforum bland annat medverkat till att samla regionen till en gemensam syn, tagit en egen position som kommunicerats med kommissionen samt uppmuntrat universiteten att påverka ingående delar.

Under löpande programperiod tar Europeiska Kommissionen fram ett- eller tvååriga arbetsprogram där ett antal ansökningsomgångar inom varje arbetsområde specificeras. Arbetsprogrammen är viktiga att påverka. Den Europeiska Kommissionen nyttjar bland annat ett antal rådgivande grupper, arrangerar seminarier och expertmöten där Norra Sveriges deltagande bör stödjas.

Arbetet med FP8 kommer att ta fart 2009. Regionen bör på olika sätt vara med och forma också den svenska synen på FP8. Europaforum har framför allt möjlighet att stimulera en uppdatering av regionernas fokusområden samt skapa strategiska allianser för påverkan.

NSPA – Northern sparsely populated areas

NSPA är ett samarbete mellan de fyra nordligaste länen tillsammans med angränsande regioner i norra Norge och Finland som startat via Brysselkontoren North Sweden European Office och Mid Sweden Office. Under proces-

sen med att påverka EU:s utformning av sammanhållningspolitiken inför nuvarande budgetperiod tog Europaforum initiativ till en studie om norra Europas utvecklingsförutsättningar, den s k gleshetsstudien¹. I diskussioner mellan Norra Sverige och EU-kommissionen har gleshetsstudien framgångsrikt fungerat som underlag för förståelse för områdets specifika förutsättningar.

En ny studie² har beställts av Nordregio, denna gång med fokus på framtida utvecklingsmöjligheter i området. Studien ska beskriva utvecklingsmöjligheter och utvecklingsbehov samt hur EU kan delta och understödja områdets utvecklingspotential. Det bidrar inte bara till områdets välfärd utan skapar även ett mervärde som kommer hela den Europeiska unionen tillgodo.

4.3 Brysselkontor

North Sweden European Office, som bildades 1997, är Norrbottens och Västerbottens direktlänk till Bryssel. North Sweden är en sammanhållen organisation med representation i Bryssel och i hemmaregionen. Verksamheten bedrivs i projektform med Region Västerbotten, Kommunförbundet i Norrbotten, landstingen i de båda länen, länsstyrelsen i Norrbotten, handelskammarna och Företagarna i de båda länen, Umeå universitet och Luleå tekniska universitet som huvudmän. Projektägare är fr o m 2009 Region Västerbotten. North Sweden påbörjar en ny projektperiod vid årsskiftet som sträcker sig 2009–2013. Enligt samverkansavtalet kan det omprövas vid mer omfattande organisationsförändring.

Mid Sweden Office, bildades i ett första steg av Västernorrlands län 1992 och är sedan 2001 Västernorrlands och Jämtlands läns gemensamma kontor i Bryssel. Mid Sweden består dels av ett representationskontor i Bryssel, dels av representation i hemmaregionen med personal anställd av huvudmännen. Verksamheten bedrivs i projektform med landstingen, kommunförbunden och länsstyrelserna i Jämtlands län och Västernorrlands län samt Mittuniversitetet som huvudmän. Näringslivet representeras genom ett näringslivs nätverk, Mid Nordic Business Arena samt via Almi-kontoren. Mid Swedens nuvarande projektperiod sträcker sig till 2010-12-31.

North Sweden European Office och Mid Sweden Office har ett väl utvecklat samarbete. Brysselkontoren har under de senaste åren utvecklat samarbetet med andra regionkontor, främst med de s k NSPA-regionerna (Northern sparsely populated areas) för att regionerna gemensamt ska bli en ännu starkare påverkanskraft i förhållande till EU.

4.4 Sveriges kommuner och landsting (SKL)

Beredningen för internationella frågor stödjer SKL:s styrelse i hanteringen av de internationella frågorna. Det kan bland annat handla om att stödja medlemmars engagemang och intresse för internationellt samarbete och om att ”nätverka” med viktiga aktörer för förbundets medlemmar.

Internationella sektionen ansvarar för att bevaka EU-frågor som är sektorsövergripande. Sektionen arbetar också med kommunikation kring EU och internationellt samarbete, samt med stöd till politiker med internationella uppdrag. SKL:s Brysselkontor tillhör internationella sektionen och har som huvuduppgift att förmedla information som gör det möjligt att så tidigt som möjligt påverka EU:s beslutsprocess.

¹ Northern Peripheral, Sparsely Populated Regions in the European Union; NORDREGIO 2005:4

² Northern Sparsely Populated Areas Foresight 2020, NORDREGIO, Erik Gloersen, (publiceras februari 2009)

4.5 Regionkommittén

Regionkommittén (ReK) är ett rådgivande organ med uppgift att bedöma Europeiska unionens lagstiftning och politik ur ett lokalt och regionalt perspektiv. ReK inrättades med Maastrichtfördraget och inledde sitt arbete 1994. Kommittén består av 344 ledamöter och 344 suppleanter som alla är folkvalda i kommuner och regioner i Europeiska unionen. Ledamöterna representerar hela skalan av lokal och regionalpolitiska aktörer i EU. En del ledamöter är regionpresidenter i stora regioner och företräder flera miljoner invånare, andra sitter i regionala parlament eller i mindre kommunala församlingar.

Den svenska delegationen består under perioden 2007–2011 av tolv ordinarie ledamöter och tolv suppleanter, alla med viktiga politiska uppdrag i svenska kommuner, regioner och landsting. Ledamöterna utses formellt av ministerrådet, efter att ha nominerats av den svenska regeringen. Det är dock Sveriges Kommuner och Landsting som föreslår namnen, efter nominering av de politiska partierna.

5 Internationella organisationer, nätverk och samarbeten

5.1 Internationella organisationer

Samtliga tre län deltar i ett antal internationella organisationer och nätverk med syfte att dels tillvarata regionernas intresse för påverkan, dels stärka förutsättningarna för erfarenhetsutbyte och gemensamma projekt.

Assembly of European Regions (AER)

AER är en politisk samarbetsorganisation för regioner i Europa. För närvarande har AER ca 250 medlemsregioner från 30 länder samt 12 interregionala organisationer. Landstinget i Västernorrland, Norrbottens läns landsting och Västerbottens läns landsting är medlemmar i AER.

AER:s främsta uppgift är att tillvarata regionernas intressen, främst gentemot EU, som företrädare för den direktvalda demokratiska nivån mellan stat och kommun. AER:s bevakning av regionernas intressen sker i politiska kommittéer: kommitté 1 Ekonomi och regional utveckling, kommitté 2 Socialpolitik och folkhälsa samt kommitté 3 Kultur, utbildning och interregionalt samarbete. Dessutom finns två permanenta kommittéer, en för Institutionella frågor och den andra för Övervakning och utvärdering, dvs. internkontroll.

En gång per år hålls också en generalförsamling då de viktigaste besluten angående val, budget och strategier tas. Dessutom finns en styrelse som sköter det allmänna arbetet mellan generalförsamlingarna. Mycket av AER:s arbete sker i tematiska arbetsgrupper eller nätverk som finns under varje kommitté. Förutom policypåverkan fungerar AER också som en plattform för gränsöverskridande projektsamarbete. Samtliga landsting i norra Sverige är engagerade i olika arbetsgrupper.

Conference of Peripheral and Maritime Regions of Europe (CPMR) och Baltic Sea Commission

CPMR är en organisation för Europas perifera och maritima regioner. Idag är 155 regioner från 26 länder medlemmar i CPMR, varav 11 från Sverige.

Tillsammans verkar medlemmarna för att inte utvecklingskillnaderna mellan Europas mer centralt belägna regioner och Europas perifera regioner ska öka. CPMR fokuserar på att påverka EU så att EU:s politik främjar en balanserad territoriell utveckling och att främja en hållbar maritim politik genom intressebevakning och samarbete mellan regioner. En gång per år hålls en generalförsamling då alla regioner träffas och bestämmer kommande budget och riktlinjer. Under året sker det löpande arbetet genom en styrelse

CPMR är också indelat i geografiska underkommissioner. Landstinget i Västernorrland, Norrbottens läns landsting och Region Västerbotten är medlemmar i CPMR och ingår också i Baltic Sea Commission (BSC), Östersjökommissionen. I Västernorrlands län delar Kommunförbundet och Landstinget på medlemskapet och representationen i CPMR. Både i CPMR och BSC samarbetar regionerna i tematiska arbetsgrupper inom exempelvis transport-, energi- och innovationsfrågor.

Union of Baltic Cities (UBC)

UBC grundades 1991 och upprättades i syfte att utveckla samarbetet och utbytet mellan städer i Östersjöområdet. UBC har som främsta målsättning att bidra till den demokratiska, ekonomiska, sociala, kulturella och miljövänliga utvecklingen av Östersjöregionen, och är en växande organisation med medlemmar i tio länder: Sverige, Danmark, Norge, Finland och Tyskland, samt Estland, Lettland, Litauen, Polen och Ryssland. De kommuner i Region Norrland som är medlemmar är Luleå kommun, Robertsfors kommun, Sundsvalls kommun och Umeå kommun. Även inom UBC sker mycket av arbetet inom tematiska arbetsgrupper, exempelvis inom kultur, jämställdhet och stadsplanering.

Frågor som drivs i de politiska nätverken

Inom samtliga organisationer verkar Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland för de frågor och positioner man enats om genom Europaforum Norra Sverige: sammanhållningspolitiken, energi/miljö/klimat, kommunikationer och infrastruktur, samt FoU-frågor.

Tack vare bredden av arbetsgrupper är engagemanget också stort inom andra områden. Trots att länen är ledande inom olika arbetsgrupper, är områdena man valt att fokusera engagemanget på relativt likartade. Samtliga tre län är aktiva inom AER:s e-hälsonätverk och arbetsgruppen om kulturens påverkan på hälsa. På jämställdhetsområdet är Norrbotten och Västernorrland engagerade inom AER, medan Umeå kommun driver arbetet i UBC.

De områden där länens nivå på engagemanget skiljer sig från varandra är exempelvis inom turism, där Västerbotten leder arbetsgruppen i AER. Västernorrland är dock ensam region från norra Sverige i AER:s nätverk för Kris och räddningsfrågor, medan Norrbotten innehar ordförandeskapet i AER:s ungdomsgrupp.

5.2 Tematiska nätverk

Det finns en mängd tematiska nätverk och organisationer globalt och inom Europa som aktörer från offentlig sektor, organisationer och näringsliv i norra Sverige deltar i. En fullständig kartläggning av denna typ av engagemang skulle vara svår att göra. Nya nätverk uppstår ständigt, inte sällan som resultat av EU-finansierade projekt. En del är stabila och långsiktiga och andra

lever endast några år. Det viktigaste syftet med deltagande i denna typ av nätverk är kompetensutveckling och kunskapsutbyte men de är också en bra källa för kontakter som leder till projektsamarbeten och EU-ansökningar.

Landsting och kommuner är i olika grad aktiva i exempel Health Promoting Hospitals (HPH) och European Hospital and Healthcare Federation (HOPE), som främjar samarbete inom hälso- och sjukvården. Kulturnätverket Les Rencontres samlar både städer och regioner för att främja kulturarbete och utbyta erfarenheter, och på turismområdet möts aktörer inom European Cultural Tourism Network (ECTN). Detta är bara ett fåtal exempel, dessutom finns det många paraplyorganisationer för olika professionella grupper, medicinska specialiteter, forskare vid universiteten och för näringsliv och organisationer.

6 Regionala och lokala samarbeten

6.1 Regionala och lokala samarbeten

Samarbeten på regional och lokal nivå finns i hela Region Norrland i varierande utsträckning och omfattning. Andra världskrigets slut innebar en ny tid med samarbete över landsgränser. Det nordiska samarbetet startade formellt efter andra världskriget med syfte att finna gemensamma lösningar till de utmaningar man stod inför. Likaså har det befintliga Barentssamarbetet sina rötter från 1960-talet, då de nordiska länderna inledde Nordkalottssamarbetet. För regioner i Norrland har Sveriges inträde i den Europeiska unionen inneburit en utökad möjlighet att vidareutveckla sitt internationella samarbete.

6.2 Gränsnära samarbete

Nordiskt samarbete

Det nordiska samarbetet startade efter andra världskriget. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt de tre självstyrande områden Färöarna, Grönland och Åland. Nordiska rådet inrättades 1952 och Nordiska ministerrådet 1971.

Riktlinjer för rådets och ministerrådets arbete finns i det så kallade Helsingforsavtalet från 1962. I Nordiska rådet arbetar parlamentariker från de nordiska länderna och de självstyrande områdena med gemensamma nordiska angelägenheter. I ministerrådet möts representanter för de nordiska regeringarna för politiska diskussioner och för beslut om till exempel nordiska konventioner och för att genomföra annat angeläget samarbete.

Den nordiska gemenskapen utnyttjas för att de nordiska länderna ska kunna stå starkare i den nya internationella och europeiska miljön. Det ökar hela regionens attraktionskraft när den europeiska och internationella konkurrensen ökar. Man har även en ambition att riva gränshinder mellan de nordiska länderna. Nordiska ministerrådet finansierar därför åtta gränsregionala samarbetsorganisationer i Norden för att främja gränsregionalt samarbete. I Norrland finns fyra av dessa samarbetsorganisationer nämligen Nordkalotträdet, Tornedalsrådet, Mittnordnordkommittén och Kvarkenrådet.

Barentsregionen

Det befintliga Barentssamarbetet har sina rötter från 1960-talet, då de nordiska länderna inledde Nordkalottsamarbetet. Kalla krigets slut ledde sedan till en ny fas i samarbetet då Sveriges, Norges och Finlands relationer till Ryssland förbättrades.

Barentsregionen är Europas nordligaste samarbetsregion. Barentsregionen består av 13 län i norra Norge, Sverige, Finland och nordvästra Ryssland. De svenska medlemmarna är Norrbotten och Västerbotten. Barentssamarbetet syftar främst till att säkerställa fred och säkerhet samt att skapa en hållbar social och ekonomisk utveckling i området och i Europa i sin helhet. Detta ska ske genom att utveckla kontakterna mellan människorna i området och stärka den regionala identiteten.

Länsstyrelsen i Norrbottens och Västerbottens län är medlemmar av Barents Euro-Arktiska Regionråd. Barentssamarbetet startade 1993 och utgår från en gränsöverskridande idé, som implementeras i nära samverkan på mellanstatlig och regional nivå. Från svensk regional nivå deltar följaktligen landshövdingarna i regionrådet. Det regionala Barentssamarbetet arbetar utifrån fem insatsområden; näringsutveckling/infrastruktur, kompetens/utbildning, miljö/hälsa, välfärd/kultur och ursprungsbefolkningsfrågor.

Sápmi

Sápmi (Sameland), är namnet på det område där samerna traditionellt är bosatta. Sameland sträcker sig över hela Nordkalotten, och omfattar delar av Norge, Sverige, Finland och Kolahalvön i Ryssland. Efter Sovjetunionens fall har samarbetet över den ryska gränsen ökat och nationsgränser har blivit mindre och mindre viktiga. Det finns ca 80 000 samer i de fyra länderna, i Ryssland 2 000, i Finland 8 000, i Norge 50 000–65 000 och i Sverige 20 000.

I Sverige sträcker sig samernas organisationshistoria 100 år tillbaka i tiden, men de politiska partierna bildades i samband med Sametingets tillkomst 1993. Sametinget är ett folkvalt organ och en statlig myndighet. Valen hålls vart fjärde år.

Samarbete i Sápmi över nationsgränser mellan de fyra ländernas samer finns inom en rad områden. Samarbete för att behålla och utveckla den gemensamma kulturen och historien samt mera samtida och dagsaktuella frågeställningar för samerna.

Nordkalotträdet

Nordkalotträdet är en av de åtta gränsregionala samarbetsorganisationerna i Norden. Nordkalottkommittén tillsattes 1967 av arbetsmarknadsministrarna i Finland, Sverige och Norge och bytte namn vid omorganisering 1997 till Nordkalotträdet. Geografiskt omfattar Nordkalotten Nordland, Troms och Finnmark fylken i Norge, landskapet Lappland i Finland och Norrbottens län i Sverige. Representanter för de regionalpolitiskt ansvariga myndigheterna och näringslivet i dessa regioner medverkar i Nordkalotträdet. Rådet kan därför karaktäriseras som ett gränsregionalt partnerskap mellan myndigheter och näringsliv.

Medlemmar i rådet från Norrbotten är länsstyrelsen, landstinget, kommunförbundet och handelskammaren och från Norge är Nordlands fylkeskommune, Finnmarks fylkeskommune, Troms fylkeskommune och Kommunernas Sentralförbund medlem. Från Finland är Lapplands förbund,

länsstyrelsen i Lappland, Muoino kommun och Lapplands handelskammare medlem i Nordkalottrådet.

Nordkalottrådet driver verksamhet inom följande prioriterade insatsområden:

- Näringslivs- och innovationsutveckling
- Samarbete inom transport- och infrastrukturutveckling
- Samarbetet inom energifrågor
- Erfarenhetsutbyte, informationsarbete och språkförståelse
- Samarbetet inom kultursektorn och förstärkning av Nordkalottidentitet
- Samarbetet inom miljö- och naturresursförvaltning
- Forsknings- och utbildningssamarbete

Tornedalsrådet

Tornedalsrådet bildades 1987 av två föreningar (svenska Tornedals kommunernas förbund och det finska Tornionlaakson kuntain toimikunta).

Tornedalsrådet består av tio kommuner. På svenska sidan är det Haparanda, Övertorneå, Pajala och Kiruna kommuner. På finska sidan är det Enontekiö, Muonio, Kolari, Pello, Ylitornio kommuner och Torneå stad.

Tornedalsrådet ska fungera som ett hjälporgan för all samhällsverksamhet vad gäller näringsliv, kommuner och stat. De ska bevaka tornedalingarnas intressen, skapa arbetstillfällen och drägliga förhållanden för att folk ska kunna bo kvar i trakten. De ska stimulera till samarbete över gränsen.

Kvarkenrådet

Kvarkenrådet är ett nordiskt gränsregionalt samarbetsforum för de österbottiska landskapen i Finland samt Västerbotten och Örnköldsvik i Sverige som bildar Kvarkenregionen. Kvarkenrådet är ett av Nordiska ministerrådets åtta officiella gränsregionala samarbetsorgan. Från och med 2008 administreras verksamheten av en ideell förening som är registrerad i Finland men som fungerar på bägge sidor om Kvarken.

Föreningens ändamål är;

- att verka för att främja integrationen inom regionen,
- att främja samverkan över Kvarken,
- att minska och eliminera gränshinder samt
- att tillvarata regionens förutsättningar och främja regionens utveckling.

Föreningen arbetar aktivt för att driva främst kommunikations-, näringslivs- och miljöfrågor, men även insatser inom bl a turism, livsmedel, utbildning, kultur, hälsa och idrott prioriteras. Kvarkenrådet initierar samverkansprojekt mellan olika parter, driver egna projekt, informerar om gränsregionalt samarbete, ordnar konferenser och seminarier.

Kvarkenrådets huvudmedlemmar är Österbottens förbund, Södra Österbottens förbund, Mellersta Österbottens förbund, Vasa stad, Seinäjoki och Karleby samt Regionförbundet i Västerbottens län och Örnköldsviks kommun. Bland övriga medlemmar märks kommuner, näringslivsorganisationer m fl parter som är intresserade av gränsregionalt samarbete.

Mittnordenkommittén

Mittnordenkommittén är ett gemensamt samarbetsorgan inom de mittnordiska regionerna belägna från den ryska gränsen i öst till Atlanten i väst. Mittnordenkommittén är ett Nordiskt gränsregionalt samarbetsorgan som verkat sedan 1978 och som samarbetar med avsikt att främja hållbar utveckling och tillväxt i Mittnorden baserad på historisk och kulturell samhörighet och gemensamt regionalt utvecklingsintresse.

Mittnordenkommitténs prioriterade områden för gränsöverskridande samarbete är:

- att stärka innovativa och företagsamma miljöer,
- att förbättra de öst-västliga kommunikationerna,
- att främja kultur och upplevelsenäringarna och nordisk gemenskap, samt
- att utveckla miljöteknik och förnyelsebar energi.

Mittnordenkommitténs medlemmar är Nord-Tröndelag fylkeskommune, Sör-Tröndelag fylkeskommune, Landstinget Västernorrland, Jämtlands läns landsting, Kommunförbundet Västernorrland, Kommunförbundet Jämtland, Mellersta Finlands förbund, Svenska Österbottens förbund för kultur och utbildning, Södra Österbottens förbund och Österbottens förbund. Mittnordenkommitténs kansli är placerat i Härnösand hos Landstinget Västernorrland.

MittSkandia

MittSkandia är ett gränsregionalt samarbetsorgan mellan län/fylke, kommuner, näringslivsorgan och företag i Helgeland inom Nordland Fylkeskommune och Västerbottens län. MittSkandia har som ändamål att främja gränsregionalt samarbete.

MittSkandias arbete inriktas mot nedanstående insatsområden

- att stärka gränsregionalt näringslivssamarbete
- att arbeta för en samordnad kommunikationsutveckling
- att samordnad kompetensutveckling
- arbeta för en gränsöverskridande livskvalitet och samhällsservice

Bottenviksbågen

Bottenviksbågen omfattar sju svenska kommuner och fem finska regionkommuner som i sin tur består av 32 mindre kommuner. Medlemmarna är Skellefteå, Piteå, Älvsbyn, Luleå, Boden, Kalix och Haparanda på svensk sida och Ylivieska, Brahestad, Uleåborg, Uleåborgsbågen och Kemi-Torneå på den finska sidan. Inom Bottenviksbågen bor 610 000 människor. Det är mer än hälften av norra Sveriges och norra Finlands befolkning.

Samarbetet inom Bottenviksbågen öppnar nya möjligheter att skapa en stark och konkurrenskraftig region, men ska också ses som en del i att utveckla hela norra delen av Europa. Samarbete inom Bottenviksbågen sker inom områdena turism, utbildning, kommunikation, näringsliv och välfärd/hälsa.

6.3 Andra regionala och lokala samarbeten, t ex vänregion- och vänortssamarbeten

Det finns en lång tradition av vänorter och vänregioner i kommunerna och landstingen. I vissa fall består de främst av regelbundna kontakter på politisk nivå men har ibland stor betydelse för möjligheten att etablera EU-finansierade transnationella projekt .

Norrbottnen

Sweden Emilia-Romagna Network, SERN, är ett nätverk som syftar till att underlätta utbyte av information och erfarenheter samt att initiera och stödja innovativa samarbetsprojekt mellan italienska och svenska aktörer. SERN ska vara ett levande och aktivt nätverk som ska kanalisera och knoppa av projekt. Framför allt är följande områden intressanta för kunskapsutbyte och utveckling: miljö, kultur/integration, utbildning samt entreprenörskap. Genom det

svenska EU-medlemskapet har kommuner och regioner blivit delaktiga i en större europeisk gemenskap som uppmuntrar till erfarenhetsutbyte. SERN ska arbeta transnationellt genom partnerskap. Detta mervärde i kombination med medlemskapet i EU ger aktörerna i nätverket möjlighet till finansiellt stöd för aktiviteter. Inom norra Sverige är Norrbottens läns landsting, Kommunförbundet Norrbotten samt 7 kommuner medlemmar i nätverket.

Norrbottens läns landsting har ett vänregionsamarbete med Troms fylkeskommune i Norge. Ett vänskapsavtal som undertecknades i början av 2006 mellan Norrbottens läns landsting och Troms fylkeskommune. Avtalet syftar till att stärka samarbetet mellan regionerna inom bl.a. områdena näringsliv, infrastruktur och kommunikation samt samarbete för utbyte av information genom kontakter.

Kommunerna i Norrbotten har ett flertal vänorter och de flesta finns i Finland, Ryssland eller Norge. Exempel på vänorter längre bort är Kalix kommuns samarbete med Lanzhou i Kina samt Piteå kommuns vänort St Barth i Västindien. Samverkan varierar kraftigt från helt vilande till sporadiska möten eller till mer fördjupat samarbete med olika aktiviteter eller projekt. Det är främst inom kultur, barn och ungdom, offentlig förvaltning och demokrati frågor som aktiviteter och utbyte äger rum .

Länsstyrelsen i Norrbottens län har ett samarbetsavtal med Ryska Murmansk som först undertecknades 1988. Det senast antagna arbetsplanen för samarbete avser perioden 2007–2008 och omfattar tio olika samarbetsområden; arbetsmarknad, näringsliv, IT, energi- och miljöområdet, forskning och utbildning samt gränsregionalt samarbete.

Västerbotten

Som ett led i det internationella arbetet har Västerbottens län ett antal vänregioner. Länsstyrelsen har ett vänregionsamarbete med Ryska Karlen med ett samarbetsprotokoll mellan Västerbotten och Ryska Karelen som förnyades 2007 och sträcker sig till 2013. Informationskontoret SKBIC, Swedish Karelian Business and Information Centre, som sedan 1998 är etablerat i Petrozavodsk, deltar aktivt i att genomföra samarbetsprotokollet genom att samordna aktiviteter mellan Västerbotten och Republiken Karelen i Ryssland, underlätta affärskontakter mellan regioner, samt utveckla förbindelserna till Barentsområdet. Aktiviteterna har dock minskat sedan SIDA slutade att finansiera aktiviteter med Ryssland, men några gemensamma EU-projektansökningar har gjorts.

Övriga vänregioner till Västerbotten är Heilongjiang i Kina, Lorraine i Frankrike, Wielkopolska i Polen, samt Brescia, Italien. De tre sistnämnda har bl.a. deltagit i gemensamma interreg-projekt.

De flesta kommuner har ett antal vänorter, ofta i Norge och Finland, men i många fall ha de gemensamma aktiviteterna avtagit. Umeå kommun har fortfarande utbyten med Petrozavodsk i Ryska Karelen, men också nya samarbetsorter i Turkiet och Kina. Bland andra aktiva vänortssamarbeten kan nämnas Skellefteå med Pardubice i Tjeckien, och Norsjö med finska Vuolijoki och Sodankylä.

Västernorrland

Västernorrland har vänregionsamarbete med Somogy i Ungern, Denbigshire i Wales samt Wielkopolska i Polen. Med samtliga dessa har konkreta projekt genomförts varav de flesta med Ungern. Vänregionsavtalen är undertecknade av landstinget eller av både länsstyrelsen och landstinget. En uppdelning har skett så att länsstyrelsen mestadels arbetat med Wielkopolska och landstinget

med de övriga. Kommunerna i Västernorrland har också en mängd vänortssamarbeten i bland annat Norden, Balticum, Italien, Spanien, Frankrike, Storbritannien, USA, Italien, Vitryssland, Kina med flera.

Länsstyrelsen har ett samarbetsavtal med Archangelsk i Ryssland och inom ramen för detta har landstinget bedrivit ett omfattande projektsamarbete under 10 år inom framförallt primärvård, smittskydd och barnsjukvård. Länsstyrelsen har också samarbete med Ida-Viruma i Estland och ett begynnande samarbete med en region i Kina.

6.4 Näringslivets internationella engagemang

Företagens internationella engagemang är i huvudsak kopplat till eventuell export eller import. I vissa fall deltar företag i regionen i forsknings- och utvecklingssamarbeten. Andelen exporterande företag är generellt lägre än riksgenomsnittet på de flesta marknader. Enda undantagen är att Västerbotten har en något högre andel företag som exporterar inom Norden och till Afrika samt Västernorrland som exporterar något mer till Asien, Afrika och Sydamerika, än riksgenomsnittet. Norrbotten har dock flest exporterande företag (848), jämfört med Västerbotten (688) och Västernorrland (563).³

Svenskt Näringsliv har beräknat att företagen i norra Sverige de kommande 10 åren kommer att öka sina inhemska investeringar mer än utlandsinvesteringarna. I södra Sverige är benägenheten att investera utomlands högre.⁴

Ett mått på näringslivets internationalisering är utländska investeringar i Sverige med vilket man menar antingen nyetableringar eller uppköp/fusion av företag. Av alla som arbetar i privat näringsliv är 24 % anställda i ett utländskt ägt företag med arbetsställe i Sverige. Förekomsten av utlandsägda företag är allra störst i storstadsregionerna. I Stockholm var 2007 25 % av arbetskraften anställd i utlandsägt företag, i Västernorrland 22 %, i Västerbotten 17 % och i Norrbotten 11 %. Motsvarande siffror för 2006 var Västernorrland oförändrat 22 %, Västerbotten 14 % och Norrbotten 10 %.⁵

Det finns ett antal näringslivsfrämjande organisationer som bistår små och medelstora företag för att öppna internationella affärsmöjligheter och ökad export. Handelskamrarnas huvuduppgift är att medverka till att skapa bra förutsättningar för näringslivet i den egna regionen att utvecklas och att främja handel över gränserna. Almi Företagspartner är värd för regionala kontor av European Enterprise Network, som är ett nätverk av liknande kontor runt om i Europa som samverkar för att öppna exportmöjligheter för små och medelstora företag.

6.5 Universitetens internationella engagemang

Samtliga universitet i Norrbotten⁶, Västerbotten⁷ och Västernorrland⁸ har omfattande internationell samverkan som handlar framförallt om studentutbyte och forskningssamarbete. Det finns också möjlighet att göra praktik utomlands och för lärare att arbeta en period i annat land. Universiteten i norra Sverige tar också regelbundet emot utländska studenter. Oftast sker utbytet

3 SCB, Företagsregistret 2007, <http://www.regionfakta.com>

4 Svenskt Näringsliv 2007 – Fem vägar för Sverige – Näringslivets långtidsutredning

5 ITPS 2007 – S2008:005 Utländska företag 2007

6 Luleå Tekniska Universitet

7 Umeå universitet och Sveriges Lantbruksuniversitet

8 Mittuniversitetet och Umeå universitet

med utländska universitet som respektive universitet har utbytesavtal med. För att underlätta student och lärarutbyte finns ett antal stipendieprogram, nationella eller EU-finansierade:

Nordplus – utbytesprogram inom Norden

Erasmus – utbytesprogram för utbytesstudier och praktik inom Europa

Erasmus Mundus – utbytesprogram för lärare

Linnaeus-Palme – utbytesprogram med utvecklingsländer

North2north – utbytesprogram för norra Sverige, Island, Norge, Finland, USA, Kanada och Ryssland

Vid många institutioner finns också samverkan med t ex SIDA, Svenska Institutet, WHO m fl, både för forskning och student/praktikutbyte. Forskningssamarbete sker antingen på initiativ av individuella forskare, med eller utan projektfinansiering, eller i form deltagande i europeiska forskningsprojekt, t ex inom EU:s sjunde ramprogram (FP7).

6.6 Strategiskt viktiga projekt, goda exempel

Norra Sverige har bedrivit många projekt som är av strategiskt intresse och skapar gränsöverskridande och internationella förbindelser. Detta gäller inte minst de projekt som brukar kallas **makroregionsprojekt**. Bland makroregionsprojekten kan man peka på Barents 2010 som pekar ut en vision för Barentssamarbetet och hur bl a handel ska kunna utvecklas inom området. Till ett utvecklat Barentssamarbete finns också kopplat projektet ”Sustainable Transportation in the Barents Region”. Andra makroregionsprojekt som bedrivits i norra Sverige är Via Nordica-Baltica Development Zone och North East Cargo Link. Båda projekten har som målsättning att stärka öst-västliga förbindelser och förstärks av en stark organisering i North East Cargo Link Association och E-12 Alliansen.

Utmärkande för norra Sverige är den satsning på **infrastruktur** som gjorts. Inte minst satsningar i utbyggnad av flygplatserna har skapat nya möjligheter att nå nya marknader och nya kunder. Här kan t ex Hemavans flygplats tjäna som exempel. Andra stora infrastruktursatsningar som är strategiskt viktiga är den målmedvetna utbyggnaden av IT-infrastruktur. Norra Sverige har idag en mycket god tillgång till ett nät med mycket hög kapacitet. Detta har i sin tur lett till nya möjligheter till uppbyggnad av s k e-tjänster inom en rad områden där e-hälsa och offentlig upphandling kan tjäna som två exempel.

Energi är ett viktigt fokusområde för norra Sverige och här genomförs strategiska satsningar inom ett flertal områden, exempelvis på vindkraft och på att utveckla både värme, elektricitet och drivmedel ur skogsråvara. Skogen är en utomordentligt viktig resurs som biobränsletillgång och inte minst satsningarna i Bio Fuel Region visar på denna potential.

Våra **basnäringar** är av avgörande betydelse för norra Sverige. Här har gjorts, och görs, betydande satsningar för att maximera effekterna av råvarutillgången. Som exempel kan nämnas Georange som har fokuserat starkt på gruvindustrins utveckling och inkluderat även forskning, inte minst inom områden som rör gruvindustrins miljöpåverkan.

Inom **kulturområdet** har gjorts en hel del strategiskt viktiga satsningar där norra Sveriges filmindustri har getts möjlighet till en positiv utveckling inom t ex projektet Växthusfilm. Men också projekt som litterär turism i norr har skapat nya möjligheter att utveckla en infrastruktur, skapa mötesplatser för författare och utveckla nätverk inom litteraturbranschen.

Ett viktigt inslag i många av de strategiskt viktiga projekten är att de bygger på en utvecklad samverkan mellan universitet, näringsliv och offentlig sektor, så kallad Triple Helix, för att åstadkomma mesta möjliga positiva effekter ur projekten

7 Strategier/program

7.1 Innehåll i internationellt samarbete i Regionala utvecklings- och tillväxtprogram

Nationella strategin, Regionala utvecklingsprogram och tillväxtprogram

Genom EU:s sammanhållningspolitik har nationella strategier för genomförandet av denna utvecklats. Den svenska nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning åren 2007–2013 syftar till att:

- bidra till att skapa konkurrenskraftigare regioner och individer i Sverige.
- vidareutveckla samordningen mellan den regionala utvecklingspolitiken, arbetsmarknadspolitiken och den europeiska sammanhållningspolitiken.
- utgöra Sveriges nationella strategiska referensram för sammanhållningspolitiken och ligga till grund för genomförandet av EU:s strukturfonder.
- vara vägledande för regionala tillväxtprogram och för nationella myndigheter.
- utveckla dialogen och samspelet mellan aktörer på lokal, regional, nationell nivå och EU-nivå.

Den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning bryts sedan ner på regional nivå. De regionala utvecklingsprogrammen (RUP) för perioden 2007–2013 är strategiska dokument som utgör viljeinriktningen för det regionala utvecklingsarbetet i länen. De har framtagits av regionerna, samverkansorganen eller länsstyrelserna i samråd med kommuner, landsting, näringsliv, berörda statliga myndigheter och ett stort antal intresseorganisationer. Genomförandet av prioriteringarna i RUP sker via operativa program, exempelvis det regionala strukturfondsprogrammet för konkurrenskraft och sysselsättning.

Det regionala tillväxtprogrammet (RTP) syftar till att samordna insatser inom områden där sektorssamverkan bidrar till att utveckla hållbara lokala arbetsmarknadsregioner utifrån ett näringslivsperspektiv. RTP syftar vidare till att samordna de ambitioner som ges i RUP med finansieringen i de operativa programmen.

Norrbottnen

Norrbottnen är ett mångkulturellt län med samverkanstraditioner över gränser. Det internationella perspektivet får i Norrbottens RUP genomslag i visionen ”Det nya Norrbotten – en förutsättning för välfärd och tillväxt i Sverige och Europa”. Programmet tar sitt avstamp i tre grundläggande utmaningar som resulterar i utvecklingsinsatser inom fem områden där ”Öppenhet och internationell samverkan” är ett område. Målet är att stärka det internationella och gränsregionala samarbetet samt skapa starka strategiska allianser, genom internationellt utbyte och samspel mellan forskning, näringsliv, offentlig sektor och politiska institutioner för att utveckla kreativa och innovativa miljöer.

I Norrbottens RTP utpekas fem insatsområden som tillväxtfrämjande förutsättningar som i möjligaste mån bör uppfyllas för en hållbar tillväxt. Under ”Gränsöverskridande samarbete” lyfts betydelsen av globaliseringens effekter och möjligheter till tillväxt genom nya perspektiv inom det internationella och gränsnära samarbetet. Förstärkning av Norrbottens konkurrenskraft genom ökad internationellt utbyte och engagemang betonas även inom insatsområdena ”Tillgänglighet – transporter och IKT” och ”FoU och innovationer”. Starka innovationsmiljöer skapar inte bara förutsättningar för att dra till sig utländskt kapital och internationell kompetens utan är avgörande för att förnyelse och konkurrenskraft i näringslivet genererar tillväxt i regionen.

Västerbotten

I den regionala utvecklingsplanen för Västerbotten utpekas internationellt samarbete och omvärldskontakter som ett av fem strategiska områden i det regionala utvecklingsarbetet. Målet är att Västerbotten förstärkt sin position som en aktiv och attraktiv region på den internationella arenan år 2013. Såväl privat som offentlig sektor deltar i projekt och handelsutbyte med andra länder, både inom och utanför EU, med fokus på hållbar utveckling och tillväxt.

”Strategiskt gränsöverskridande samarbete” är ett eget utpekat insatsområde i Västerbottens RTP. Där framhålls att ökad internationalisering och omvärldsberoende kräver en aktiv omvärldsbevakning och ett starkt internationellt engagemang. Det internationella arbetet är därför viktigt för att samla in information om vad som händer i omvärlden, och utgör också en resurs för att påverka vår omvärld: ”Det är viktigt att utveckla samarbetet över nationsgränserna genom deltagande i EU:s olika program för territoriellt samarbete. Ett utvecklat samarbete över nationsgränserna tillför länet nya resurser, ökad kunskap, vidgad kompetens, nya marknader och vidare perspektiv.” Även under insatsområdet ”Innovation och förnyelse” utpekas Internationellt samarbete som en av fem åtgärder.

Västernorrland

Västernorrlands RTP 2008–2010 med perspektiv på 2013 bygger på länsstrategin ”Vision Västernorrland 2010”, som är Västernorrlands RUP. Västernorrlands RTP har tre insatsområden:

1. Ökad dynamik i länets näringsliv – förutsättningar för tillväxt
2. Västernorrland: attraktivt och funktionellt
3. Prioriterade kluster och innovationssystem

Inom insatsområde 1 finns Internationellt samarbete och exportfrämjande utpekat som en särskild åtgärd. Bland åtgärds målen fastställs ökad export, ökad internationell samverkan inom prioriterade områden t ex miljö och energi, samt ökat antal små och medelstora företag. Även vikten av samordning och prioritering av länets offentliga internationella kontakter, nätverk och samarbeten framhålls.

7.2 Internationella strategier hos regioner och organisationer

Det internationella arbetet hos offentliga aktörer regleras ofta genom riktlinjer eller policys, i syfte att tydliggöra dess övergripande prioriteringar och därmed stärka förutsättningarna för det internationella engagemanget. Hur riktlinjerna är upplagda skiljer sig åt mellan länen både i form av struktur och innehåll.

Norrbottnen

I Norrbotten ingår riktlinjerna för det internationella arbetet i landstinget och kommunförbundet i deras landstings- respektive verksamhetsplan. Utgångspunkten för landstingets och kommunförbundet i Norrbottens internationella arbete är skrivningarna Norrbottens RUP samt dokumentet ”En politisk plattform för Norrbotten”, där det gränsöverskridande samarbetet lyfts fram. Prioriteringarna är:

- Verka för att lagstiftning inte utgör ett hinder för gränssamarbete.
- Utveckla internationellt samarbete inom samhällets samtliga nivåer.
- Stödja ett ökat utbyte inom kultur, idrott och utbildning.
- Förstärka länets konkurrenskraft genom internationella FoU-satsningar
- Öppna länet för ökad internationell affärsverksamhet och främja affärsnätverk som ger tillträde till utländska marknader.
- Verka för sammankoppling av olika transportsystem och bredbandsinfrastruktur.

I Norrbottens landstingsplan sammanfattas riktlinjer för den internationella samordningen. Den innehåller en bakgrund om den ökade internationaliseringen, såväl som regionernas ökade betydelse. Dessutom framhäver den betydelsen av samverkan med andra aktörer, där särskilt Barents- och Östersjöområdet prioriteras. I kommunförbundets verksamhetsplan fastställs att internationalisering ska ses som en drivkraft för tillväxt och utveckling. Deltagandet på internationella arenor och i strategiska allianser ska stärkas och kommunförbundet Norrbotten ska vara en aktiv part och verka för ett större politiskt engagemang som exempelvis inom Europaforum Norra Sverige.

Länsstyrelsen i Norrbotten betonar i sitt internationella handlingsprogram att man ska delta i dialogen på europeisk och nationell nivå för att tillvarata länets intressen. Som mål anges att:

- arbeta för hög kvalitet på omvärldsbevakning, omvärldskompetens och internationellt engagemang
- verka för bättre kommunikationer med regionerna i närområdet
- främja utländska företagsetableringar i länet
- medverka till en internationell profilering av Norrbottens län
- föra Europafrågan närmare medborgarna i länet
- bättre nyttjande av EU:s fonder, gemenskapsinitiativ och övriga program

Detta ska ske genom samarbete med andra aktörer i länet när det gäller internationella frågor, nyttja EU:s fonder och program, delta i olika internationella nätverk samt se till att det skapas formella och informella kontakter. De geografiska områden som prioriteras är Nordkalott- och Barentsområdet, nuvarande EU-länder, EU:s tillträdarländer, samt Arktiska och nordliga regioner.

Västerbotten

Västerbottens läns landstings internationella policy är under våren 2009 under revidering och kommer att ersättas av ett Internationellt program, bestående av en internationell policy för åren 2009–2013, och en tvåårig handlingsplan med detaljerade mål och aktiviteter 2009–2010. De tre övergripande målen för landstinget internationella engagemang föreslås vara:

- Stärkt intressebevakning och policypåverkan
- Främja internationella samarbeten för utveckling
- Stärkt position och attraktionskraft för Västerbotten

Region Västerbotten har ingen enskild internationell policy, men i region-

planen 2008–2010 anges riktlinjerna för det internationella arbetet. I planen utpekade följande huvudprioriteringar för Region Västerbotten:

- att ansvara för framtagande, samordning och genomförande av de strategiska länsplanerna, inkl området internationalisering och omvärldskontakter.
- att aktivt delta i den politiska dialogen på europeisk och nationell nivå för att tillvarata länets intressen.
- att aktivt delta i olika nätverk, organisationer och samarbeten.
- att utveckla samarbetet med andra regioner i Europa.
- att verka för ökad samverkan och samordning i länet för gemensam omvärldsbevakning och stärkt internationellt engagemang.
- att verka för ökat engagemang i internationella projekt.
- Internationellt engagemang och EU-arbete ska ses som integrerad och naturlig del av all verksamhet.

Länsstyrelsen i Västerbotten följer prioriteringarna i RUP, RTP och regleringsbrev, och utarbetar årliga verksamhetsplaner för länsstyrelsen arbete där det internationella engagemanget ingår.

Västernorrland

Landstinget i Västernorrland antog under 2007 en ny internationell policy, som kompletteras av en tvåårig handlingsplan för åren 2008–2009. Med landstingets policy som bas, har sedan länsstyrelsen, kommunförbundet och landstinget undertecknat en ”Överenskommelse om internationell samverkan i Västernorrland” där följande tre övergripande mål utpekade:

- Ge Västernorrland goda utvecklingsförutsättningar genom att:
 - bevaka och hävda regionens intressen.
 - knyta och förmedla kontakter som är värdefulla för regionens aktörer.
 - öka möjligheterna till internationellt projektsamarbete inom områden där Västernorrland har särskilda behov och förutsättningar.
 - bjuda in internationella organisationer och partners och ta initiativ till att internationella möten arrangeras i länet.
- Utveckla den offentliga sektorns verksamhet genom att:
 - förtroendevalda och medarbetare tillägnar sig nya kunskaper och erfarenheter.
 - tillvarata de möjligheter till verksamhetsutveckling som internationellt samarbete öppnar, exempelvis genom delfinansiering ur EU-program.
- Gynna medborgarna i Västernorrland genom att:
 - etablera goda kontakter med vår omvärld.
 - stimulera internationellt kulturutbyte.
 - verka för internationellt utbyte som gynnar länets näringsliv och bidrar till ökad sysselsättning.

Länsstyrelsen i Västernorrland hade fram till 2006 ett internationellt handlingsprogram. Ett nytt program är under utarbetande och kommer att antas under 2009.

7.3 Regionala FoU-strategier

Två regionala FoU-strategier har tagits fram i de fyra nordligaste länen. Det har skett i samarbete mellan universiteten och offentliga aktörer i samråd med representanter från näringslivet. Den övergripande målsättningen i båda strategierna är att lyfta North Swedens och Mid Swedens forskningsprofilom-

råden på den internationella arenan. FoU-strategierna syftar till att forskning, arbetsliv och olika samhällsorgan tillsammans ska bidra till forskningsbase-
rade innovationer och utveckling av såväl privat som offentlig verksamhet.
FoU-strategierna syftar också till att skapa metoder som förbättrar ömsesidig
kunskapsöverföring mellan näringslivet och universitet och den offentliga
sektorn. Ökad popularisering av forskning inom näringslivet samt kommersialiseringen av forskningsresultat och utvecklingsidéer är viktiga verktyg för
att uppnå målsättningar i FoU-strategierna .

Mid Sweden Office (MSO) samarbetsområde

Västernorrlands och Jämtlands län som utvecklade sin FoU-strategi 2007
analyserade regionens strategiska forsknings och utvecklingsområden bl a
utifrån prioriteringarna i de regionala tillväxtprogrammen. Följande forsk-
ningsprofilområden har prioriterats i Västernorrlands och Jämtlands län:

- distansoberoende tjänster,
- skog, energi och miljö,
- turism och upplevelser,
- hälsa, livskvalitet och idrott

Följande hållbarhetskriterier ska tillämpas inom samtliga profilområden:

- Kulturarv och historia
- En lärande region
- Entreprenörskap och verksamhetsutveckling
- Ett hållbart samhälle

MSO genomförde ett revideringsmöte med remissinstanserna hösten
2008. Mötet förordade ingen komplettering av de fyra profilområdena men
poängterade behovet av att genomföra regelbundna FoU-fora. Syftet med
dessa är att marknadsföra forskningsnyttan som kan bygga broar mellan uni-
versitet, näringsliv och offentlig verksamhet. Formellt beslut om uppdatering
har hittills inte skett genom MSO styrelse eller Ägarråd.

North Sweden European Office samarbetsområde

Norrbottens och Västerbottens län håller under våren 2009 på att färdigställa
en regional FoU-strategi. Strategin utgör en revidering av FoU-samverkan på
EU-arenan för Norrbotten och Västerbotten som skrevs på uppdrag av North
Swedens styrelse 2004. De FoU-områden som referensgruppen prioriterat har
så här långt indelas i 12 områden för Norr- och Västerbotten. Områdena är:

- Vård, hälsa och välfärd
- Energisystem, förnybara energikällor och energieffektivisering
- IKT-tillämpningar
- Material- och produktionsteknik och industridesign
- Rymd och miljö
- Skog och trä, skogsbioteknik och skogsteknik
- Gruv och mineral
- Kreativa näringar
- Säkerhet
- Hållbart nyttjande av naturresurser
- Molekylärvetenskap
- Transportfordon, logistik och transportsäkerhet

FoU-strategin för Norrbotten och Västerbotten förväntas bli fastställd av
North Swedens styrelse under april månad 2009.

8 Finansieringsmöjligheter – EU och Internationellt

8.1 EU-program till nytta för regionen

Norra Sverige omfattas av ett antal EU-program som ger möjligheter till en regional och lokal utveckling. De **regionala strukturfondsprogrammen för ökad konkurrenskraft och sysselsättning, mål 2**, genomförs både i Övre Norrland (Norrbottnen/Västerbotten) och i Mellersta Norrland (Jämtland/Västernorrland) och insatserna görs både med stöd av regionala och sociala fonden.

Inom **Landsbygdsprogrammet** är det i första hand insatserna inom Axel 3, diversifiering av landsbygdens näringsstruktur, och Axel 4, Leader+ programmen som stödjer lokal/regional utveckling och som inte är direktstöd till jord- och skogsnäringen. Inom Norrbottens, Västerbottens och Västernorrlands län finns 12 Leader-områden (bara två ännu godkända).

Gränsregionala programmen Interreg IV A Nord omfattar Norrbottens län och kommunerna Skellefteå, Norsjö, Malå och Sorsele i Västerbotten och övriga Västerbotten är ett s.k. 20%-område. Nordprogrammet ger, genom ENPI CBC Kolarctic (European Neighbourhood and Partnership Instrument – Cross Border Co-operation) möjligheter till samarbete också med nordvästra Ryssland. Botnia-Atlantica programmet omfattar Västerbottens och Västernorrlands län samt Nordanstigs kommun i Gävleborgs län, Sverige-Norgeprogrammet/Nordens Gröna Bälte omfattar Jämtlands län med Västernorrlands län som 20% område.

Transnationella programmen Östersjöprogrammet och Norra Periferiprogrammet ger möjligheter till transnationellt samarbete över ett större område. Östersjöprogrammet omfattar hela Sverige och ger samarbetsmöjligheter med Finland, Norge, Estland, Lettland, Litauen, Polen (delar av), Tyskland (delar av) samt Danmark. Programmet ger också möjligheter till ett förenklat samarbete genom ENPI också med Ryssland och Vitryssland. Norra Periferiprogrammet omfattar norra delarna av Finland, Sverige, och Norge, samt Skottland, Nordirland, nordöstra Irland, Färöarna, Island och Grönland.

Interregionala programmet Interreg IV C möjliggör samarbete mellan regioner i hela EU, inom främst områdena hållbar utveckling och entreprenörskap.

Forsknings- och innovationsprogrammen är av största vikt för både universiteten och regionens företag för att förstärka regionens kompetens och konkurrenskraft. De viktigaste programmen är FP 7 och CIP (Competitiveness and Innovation Programme). FP7 avser åren 2007–2013 och omfattar cirka 500 miljarder svenska kronor. Programmet är uppbyggt i följande fyra delar, de så kallade specifika programmen:

- Samarbete – forskningssamarbete
- Idéer – grundforskning
- Människor – forskarrörlighet etc.
- Kapacitet – forskningsinfrastruktur etc.

CIP består av ett antal delprogram för bland annat entreprenörskap, energi och informationsteknik.

Andra viktiga EU-program för regionen och regionens företag är så kallade sektorsprogram såsom bland andra folkhälsoprogrammet, kulturprogrammet, miljöprogrammet (Life+), livslångt lärande och sysselsättningsprogram (Progress). Det finns en stor mängd program av detta slag och alla kan inte räknas upp här. Information om de flesta finns på: http://ec.europa.eu/grants/index_en.htm

8.2 Program för internationellt samarbete från andra än EU

Utöver den finansiering som finns i EU:s transnationella och interregionala program (Interreg), sektorsprogram, och forskningsprogram finns ett antal andra finansieringsformer för kommuner och landsting. Några av de viktigaste är:

SIDA anslår medel för samarbete mellan regioner och kommuner som administreras av SALA-IDA, ett bolag som ägs av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). För samarbete inom hälso- och sjukvård och folkhälsa anslår SIDA medel som administreras av Östeuropakommittén. Dessa har tidigare använts i stor omfattning för samarbete mellan norra Sverige och Ryssland. Från och med 2008 koncentreras Öst-Europakommitténs arbete mot Vitryssland.

Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet har ett antal bidrag för att stimulera samarbete inom Norden, kring Östersjön och med Östeuropa. Nordiska ministerrådet finansierar också gränsregionalt samarbete, nordiskt kulturutbyte och forskningssamarbete

9 Globalisering och internationellt utbyte – hot eller möjlighet

9.1 Näringslivets globalisering

Norrlands förutsättningar för tillväxt påverkas av yttre faktorer och skeenden såsom ökad globalisering, de globala miljöutmaningarna, i synnerhet klimatförändringar, och den internationella ekonomiska utvecklingen i Europa och världen. Norra Sverige svarar för en stor del av det svenska exportvärdet. Till exempel har skogsindustrin i Norrland ett nettoexportvärde på ca 25 miljarder kr per år och Norrlands gruvor står för merparten av EU:s totala malmproduktion. Dessa näringar har under lång tid verkat på en global marknad. Även om prognoserna är goda för en positiv utveckling av dessa, är det viktigt att Norra Sverige har ett företagsklimat som gynnar också nya näringars utveckling på en global marknad. Även om exportvärdet från norra Sverige är högt är andelen företag som exporterar till marknader utanför Europa låg. Andelen företag i Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland som exporterar inom EU är också lägre än riksgenomsnittet (Källa: SCB Företagsregistret-regionfakta.com).

En kritisk faktor för norra Sveriges tillväxt är infrastrukturen. Beräkningar från SCB och ÅF-Infraplan visar att det behövs ordenliga satsningar på framförallt järnvägsinfrastrukturen i storleksordningen 50 Miljarder för att tillgoda de allra nödvändigaste behoven, och eliminera de värsta flaskhalsarna.

För näringslivet är också de regionala flygplatserna i Norrland av mycket stor betydelse och möjligheterna att snabbt kunna nå inte endast Stockholm utan också övriga världen.

Till nya näringar med en potential för att nå en global marknad hör till exempel turismen. Andelen gästnätter idag med besökare utanför Norden är dock nedslående (BD 10%, AC 6% och Y 6%). Det finns ingen tradition av in-turism i norrlandsläna (Källa: SCB Företagsregistret-regionfakta.com). Andra näringar som kan utvecklas mot en global marknad är givetvis rymdindustrin, musik och film, e-handel och alla typer av tjänster som kan utföras över nätet oberoende av avstånd. Delar av den privata tjänstesektorn har stora möjligheter att verka på en global marknad, framförallt med hjälp av en god IT-infrastruktur. Tjänster kan utföras på distans för hela världen, som t.ex call-centers, IT-support, elektronisk handel och hälso- och sjukvårdstjänster.

9.2 Tjänster och service på en global marknad

Så kallad off-shoring av tjänster börjar bli alltmer vanligt. Vanliga exempel är programmering och IT-support från t ex Irland eller Indien. Företaget Samres AB som driver beställningscentraler för färdtjänst och sjukresor på uppdrag av olika kommuner och landsting, hade tidigare en beställningscentral i Gällivare som lades ner 1998. Nu har man istället förutom åtta beställningscentraler i södra Sverige, en i Estland och sedan 2008 också en i Moldavien.

Även inom sjukvården är denna typ av tjänster starkt ökande. Landstinget i Västernorrland var först i Sverige att anlita ett företag i Spanien för granskning av röntgenbilder från Sollefteå sjukhus och denna tjänst används också av Norrlands universitetssjukhus och Sunderbyns sjukhus. Norra Sverige var tidigt ute med telemedicin på försök och en mängd lyckade projekt har bedrivits, några också gränsöverskridande, framförallt med Norge och Finland. EU:s förslag till direktiv om gränsöverskridande vård (Com 2008:215) kan få stor betydelse för regionens utnyttjande av e-hälsa och gränsöverskridande sjukvårdssamarbete.

IT-infrastrukturen i Norra Sverige är mycket god och utgör inget hinder för tjänsteutbyte inom t ex hälso- och sjukvården. Däremot kan lagar och regelverk för gränsöverskridande vård påverka möjligheterna liksom inte minst lokal eller regional tilltro till distanstjänster av denna typ. Bland hälso- och sjukvårdstjänster som kan utföras på annan plats i världen åt regionen eller utföras i Norrland åt övriga världen är t ex granskning av röntgenbilder, ögonbottenbilder och patologiska prover. Det är fullt möjligt att andra typer av medicinska konsultationer över nätet också kan ske på en global marknad, förutsatt att man kan hantera lagar och andra regler som är förknippade med detta.

9.3 Forskning och utbildning på en global marknad

Forskning är per definition nästan alltid global och förutsätter kontakter med forskare i andra länder. Vad gäller högre utbildning så har man under senare år utvecklat alltmer samarbete med andra länder, med t ex föreläsningar på distans. För att hålla en god kvalitet i utbildningen kommer det sannolikt att vara helt nödvändigt att utveckla distanskurser och flexibelt lärande för en global marknad. Detta är samtidigt en möjlighet för norra Sveriges fyra universitet att nå ut med sina kurser till en större marknad.

9.4 Utlandsrekrytering/arbetskraftsinvandring

Rörlighet av arbetskraft är en av EU:s så kallade fyra friheter. Det kan ske på individens eget initiativ som t ex när svensk vårdpersonal väljer att flytta till Norge för att få mer betalt, eller genom att hela branscher aktivt rekryterar personal från andra EU-länder. I norra Sverige har samtliga landsting i olika perioder genomfört kampanjer för utlandsrekrytering av läkare och sjuksköterskor. Dessa har varit riktade mot framförallt Polen, Tyskland och Spanien, och bidragit till att minska bristen på svenskt utbildad personal inom vissa specialiteter.

Genom den så kallade Bologna-processen kommer utlandsrekrytering att underlättas i framtiden eftersom all högskole- och universitetsutbildning kommer att vara jämförbar mellan de 45 länder som ingår i detta system. Däremot försvåras utlandsrekrytering, inte minst inom hälso- och sjukvården, av att de som rekryteras från andra länder måste lära sig svenska språket.

9.5 Omvärldsbevakning

Näringslivets och offentliga sektorns konkurrenskraft och effektivitet blir alltmer beroende av en god omvärldsbevakning. För privata företag kan det handla om att förutse nedgång av efterfrågan eller marknadspotentialen för en ny produkt. För offentliga sektorn kan det handla om att den egna verksamheten behöver jämföras med andra liknande verksamheter på annat håll, nationellt eller internationellt, så kallad benchmarking, för att ge idéer till förbättring och effektivisering. För hälso- och sjukvården handlar det specifikt om nya forskningsrön som kan utveckla nya behandlingsmetoder och högre kvalitet för patienterna.

För landsting, kommuner och myndigheter i norra Sverige ingår omvärldsbevakning normalt i ordinarie verksamhetsansvar. Internationell omvärldsbevakning är emellertid inte en självklarhet och möts ibland med missräksamhet, inte minst från media och allmänheten.

9.6 Kulturutbyte och mångkulturell region

En av Sveriges största exportbranscher är musik. Kulturutbyte har också en viktig funktion för att främja samarbete mellan regioner och som dörröppnare för handelsutbyte. I norra Sverige pågår internationellt utbyte inom musik, dans, teater, film och museer, men omfattningen av detta har inte kartlagts i detalj. Ett antal internationella kulturprojekt pågår i regionen, t ex mellan museer, bibliotek m m. Kulturinstitutionerna/kulturbolagen har regelbundet utbyte av artister, dansare och musiker och de olika ensembler som finns i regionen är återkommande ute på turné i olika delar av världen.

9.7 Demokrati och fred

Ett ökat internationellt utbyte, mellan företag, organisationer och myndigheter, bygger relationer mellan regioner, oavsett nationernas styresformer och demokratiska mognad. Även om effekterna av internationellt utbyte på den demokratiska utvecklingen ibland är långsiktiga finns det goda exempel där idrotten leder till att länder öppnas. På samma sätt kan gemensamma projekt

mellan norra Sverige och länder som inte har samma demokratiska system som vi, bidra till en positiv utveckling för medborgarna och för freden. En mängd projekt och utbyten har bedrivits under de senaste tio åren mellan parter i Norra Sverige och Ryssland, Vitryssland och Ukraina. Bland de politiska partierna och olika intresseorganisationer har mera konkreta projekt kring demokratiutveckling förekommit, bland annat med Irak, Iran, Mellanöstern och Ryssland.

10 Organisation, ansvarsfördelning, ekonomi och personal

Den 1 januari 1995 blev Sverige medlem i EU och det har medfört att det internationella engagemanget bland förtroendevalda successivt har ökat. Politikerna har insett betydelsen av att vara med och bygga strategiska allianser för att kunna påverka i frågor som blir alltmer betydelsefulla i den politiska vardagen. Andelen aktiva politiker, främst företrädare från de tre landstingen och Region Västerbotten, har blivit fler i olika internationella organ. Se bilaga 1 *Politisk representation i internationella nätverk och organisationer*.

De tre landstingen, kommunförbunden och regionförbundet samt länsstyrelserna arbetar samtliga med internationella frågor. Hur man har organiserat detta varierar och ofta ingår det i flera tjänster att arbeta med omvärldsbevakning, samordna och utveckla internationellt samarbete samt utgöra tjänstemannastöd till de förtroendevalda. Särskilda tjänster, internationella strategier eller internationella sekreterare finns hos några och i något fall en särskild avdelning med uppdrag att stödja det internationella arbetet. Syftet är att det långsiktigt ska finnas en internationell dimension i allt arbete inom organisationerna.

Brysselkontoren Mid Sweden Office och North Sweden European Office med sina personella resurser är betydelsefulla för de regionala organisationerna för att stödja främst avseende intressebevakning och programbevakning. En stor del av Brysselkontorens arbete används också för att stödja aktiviteterna inom Europaforum Norra Sverige.

Det är svårt att erhålla en tydlig bild av hur mycket resurser som avsätts för det internationella arbetet. Resurser i form av personal och medel avsätts till samarbete och aktiviteter inom Europaforum Norra Sverige. Landstingen, kommunförbunden och Region Västerbotten finansierar, tillsammans med andra parter, Mid Sweden Office och North Sweden European Office. Därtill tillkommer kostnader för medlemskap och deltagande i olika internationella organisationer och nätverk. Vid anordnande av konferenser tillkommer kostnader på flera hundra tusen kronor. De tre landstingen och Region Västerbotten medfinansierar och deltar i internationella projekt vilket kan röra sig om ganska mycket projektmedel beroende på om det är stora forskningsprojekt. Landstinget i Västerbotten har särskilda medel för att stimulera projektansökningar till FP 7.

Norrbottens läns landsting

Norrbottens läns landsting resurser inom området utgörs av 2,5 tjänster vid regionala enheten samt ett EU projektkontor med 1,0 tjänst.

Landstinget har prioriterat arbetet med policyfrågor och har flera politiker med positioner inom internationella organisationer som AER, CPMR och Regionkommittén vilket kräver tjänstemannastöd.

Kommunförbundet i Norrbotten

Del av tjänst ca 20 % som utgör tjänstemannastöd inom främst SERN nätverket och EFNS.

Länsstyrelsen i Norrbotten

2,0 tjänster utgör främst tjänstemannastöd inom Barentssamarbetet och Nordkalotträdet.

Västerbottens läns landsting

Västerbottens läns landstings resurser utgörs av 2,0 tjänster samt ett EU-projektkontor med 3,0 tjänster. En tjänst är strateg som samordnar och utvecklar landstingets internationella arbete och övrigt utgör tjänstemannastöd främst för arbetet inom AER och med Barentsfrågor.

Region Västerbotten

Region Västerbottens resurser inom området utgörs av 1,0 tjänst som internationell strateg samt 0,5 tjänst som internationell samordnare inom energi, miljö- och klimatområden. Internationellt engagemang är integrerat i olika verksamhetsområden, vilket innebär att bl a strateger, länsuristchef och regiondirektör till viss del deltar i internationellt arbete.

Landstinget Västernorrland

Merparten av det internationella arbetet finns inom förvaltningen Regional Utveckling, där det sedan 2009 finns en Internationell enhet med 3,0 fasta tjänster och 1,0 projektanställning. I denna bemanning inkluderas 0,5 kanslichef för Mittnorden-kommittén. Därutöver finns i landstinget ett stort antal tjänster som till en mindre eller större del arbetar i internationella projekt, som tjänstemannastöd i EFNS, eller med omvärldsbevakning inom olika sakområden.

Kommunförbundet Västernorrland

2,0 tjänster arbetar med internationella frågor som hemmaorganisation för Mid Sweden Office i Västernorrland. Utöver detta finns en tjänst som arbetar med internationella projekt.

Länsstyrelsen i Västernorrland

1,0 tjänst som Internationell direktör finns vid Näringslivsavdelningen. Utöver detta finns liksom vid landstinget ett antal tjänster som bedriver omvärldsbevakning och deltar i internationella projekt och aktiviteter.

North Sweden European Office

North Sweden European Office har en bemanning på 5,0 tjänster (tre i Bryssel och två i Västerbotten/Norrbotten) inom ramen för en total årsbudget omfattande 6 mkr. Finansieringen fördelas på Region Västerbotten 1 475 000 kr (kommunerna 900 000 kr och 1:1-anslaget 575 000 kr), Västerbottens läns landsting 900 000 kr, Länsstyrelsen i Västerbotten 450 000 kr, Kommunförbundet i Norrbotten (kommunerna) 900 000 kr, Norrbottens läns landsting 1 025 000 kr och Länsstyrelsen i Norrbotten 900 000 kr. Övriga finansiärer är Luleå tekniska universitet, Umeå universitet samt Handelskamrarna och Företagarna i Norrbotten och Västerbotten.

Mid Sweden Office

MSO har en bemanning i Bryssel med 2,0 tjänst + en praktikant varje halvår. Personalen i hemmaorganisation består av två tjänster i Västernorrland och en tjänst i Jämtland som finansieras solidariskt av landstingen och kommunförbunden i Västernorrland och Jämtland. MSO:s budget är 2,4 MSEK per år som täcker lönekostnader för personalen i Bryssel samt omkostnader för dessa och även resekostnader för hemmaorganisationen.

Bilaga 1

Politisk representation i internationella nätverk och organisationer

Assembly of European Regions (AER)⁹

- **Generalförsamlingen**
 - Bernt Wallström (v), Norrbottens läns landsting
 - Bo Hultin (m), Norrbottens läns landsting
 - Bertil Holmberg (s), Västerbottens läns landsting
 - Christer Bäckman (fp), Västerbottens läns landsting (ers)
 - Benny Eriksson (s), landstinget Västernorrland
 - Ulla Norgren (fp), landstinget Västernorrland
- **Byrån**
 - Thomas Hartman (s), Västerbottens läns landsting
 - Monica Carlsson (v), Norrbottens läns landsting (ers)
- **Kommitté 1 Ekonomi och regional utveckling**
 - Kent Ögren (s), Norrbottens läns landsting – v ordf Energigrupp
 - Kenneth Backgård (ns), Norrbottens läns landsting
 - Thomas Hartman (s), Region Västerbotten
 - Maria Bahlenberg (c), Region Västerbotten (ers)
 - Benny Eriksson (s), landstinget Västernorrland
 - Sverker Ågren (kd), landstinget Västernorrland
- **Kommitté 2 Socialpolitik och folkhälsa**
 - Agneta Granström (mp), Norrbottens läns landsting – ordf Ehälsa
 - Bo Hultin (m), Norrbottens läns landsting
 - Harriet Hedlund (s), Västerbottens läns landsting
 - Birgitta Nordvall (kd), Västerbottens läns landsting (ers)
 - Elisabeth Strömquist (s), landstinget Västernorrland
 - Åsa Möller (m), landstinget Västernorrland
- **Kommitté 3 Kultur, utbildning och interregionalt samarbete**
 - David Nordström (s), Norrbottens läns landsting – ordf Ungdomsgrupp
 - Kenneth Backgård (ns), Norrbottens läns landsting
 - Marita Fransson (s), Västerbottens läns landsting – ordf Kultur för hälsa
 - Erik Sedig (kd), Västerbottens läns landsting (ers)
 - Kenneth Vestin (s), landstinget Västernorrland
 - Gun-Enquist Öhman (sjvp), landstinget Västernorrland
- **Institutionella frågor**
 - Britt Westerlund (s), Norrbottens läns landsting
 - Erik Bergkvist (s), Västerbottens läns landsting
 - Olle Edblom (c), Västerbottens läns landsting (ers)
- **Övervakning och internkontroll**
 - Ingen representant
- **Gender Observatory Group**
 - Monica Carlsson (v), Norrbottens läns landsting – ordf

⁹ Norrbotten: landstinget är medlem i AER

Västerbotten: landstinget är medlem i AER, men har överlåtit representationen i kommitté 1 till Region Västerbotten.

Västernorrland: landstinget är medlem i AER, men delar representationen med kommunförbundet.

Barents referensgrupp

Kent Ögren (s), Norrbottens läns landsting
Erik Bergkvist (s), Region Västerbotten

Bottenviksågen

Sven-Erik Bucht (s), Haparanda stad
Roland Carlsson (s), Piteå kommun
Sonia Harr (s), Kalix kommun
Olle Lindström (m), Bodens kommun
Bill Nilsson (s), Älvsbyns kommun
Karl Petersen (s), Luleå kommun
Ann-Christin Westerlund (s), Skellefteå kommun
Per-Arne Kerttu (c), Haparanda stad (ers)
Helena Stenberg (s), Piteå kommun (ers)
Kenneth Backgård (ns), Bodens kommun (ers)
Erika Sundström (s), Älvsbyns kommun (ers)
Mattias Karlsson (m), Luleå kommun (ers)
Leif Öberg (s), Skellefteå kommun (ers)

Conference of Peripheral and Maritime Regions (CPMR) och CPMR Baltic Sea Commission (BSC)

- **CPMR generalförsamling**

Erik Söderlund (mp), Norrbottens läns landsting
Jens Sundström (fp), Norrbottens läns landsting
Erik Bergkvist (s), Region Västerbotten
Benny Eriksson (s), landstinget Västernorrland
Jonny Lundin (c), kommunförbundet Västernorrland
Gun Enquist-Öhman (sjvp), landstinget Västernorrland (ers)
Sig-Britt Ahl (s), kommunförbundet Västernorrland (ers)
- **BSC generalförsamling**

Bengt Ek (s), Norrbottens läns landsting
Kenneth Backgård (s), Norrbottens läns landsting
Erik Bergkvist (s), Region Västerbotten
Benny Eriksson (s), landstinget Västernorrland
Jonny Lundin (c), kommunförbundet Västernorrland
Gun Enquist-Öhman (sjvp), landstinget Västernorrland (ers)
Sig-Britt Ahl (s), kommunförbundet Västernorrland (ers)
- **BSC styrelse**

Erik Bergkvist (s), Region Västerbotten (ers)
- **Arbetsgrupp för energifrågor**

Kent Ögren (s), Norrbottens läns landsting
Erik Bergkvist (s), Region Västerbotten – ordf BSC energigrupp
- **Arbetsgrupp för transportfrågor**

Jens Sundström (fp), Norrbottens läns landsting
Erik Söderlund (mp), Norrbottens läns landsting
Harriet Classon (s), Region Västerbotten
Lilly Bäcklund (s), Region Västerbotten
Benny Eriksson (s), landstinget Västernorrland
Jonny Lundin (c), landstinget Västernorrland

Europaforum Norra Sverige

Ewa-May Karlsson (c), Region Västerbotten – v.ordf

Tre rapportörer från varje län, alla deltar i rapportörmötena men med särskilda ansvarsområden:

- **Sammanhållningspolitik**
Jonny Lundin (c), kommunförbundet Västernorrland
- **Energi, miljö, klimat**
Kent Ögren (s), Norrbottens läns landsting – huvudrapportör
Ewa-May Karlsson (c), Region Västerbotten
Glenn Nordlund (s), kommunförbundet Västernorrland
- **Kommunikationer och infrastruktur**
Robert Forsberg, (s), kommunförbundet Norrbotten
Harriet Classon (s), Region Västerbotten – huvudrapportör
Benny Eriksson (s), landstinget Västernorrland
- **FoU**
Brith Fäldt (v), kommunförbundet Norrbotten
Erik Bergkvist (s), Region Västerbotten – huvudrapportör

Europarådet och Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe (CLRAE)

- **Utskottet för social sammanhållning**
Kent Ögren (s), Norrbottens läns landsting (ers)
Britt-Marie Lövgren (fp), Umeå kommun
- **Jämställdhetsministrarnas styrgrupp CDEG**
Britt-Marie Lövgren (fp), Umeå kommun

Kvarkenrådet

Ordinarie

Lennart Holmlund (s), Region Västerbotten – v ordf
Christer Lundgren (s), Region Västerbotten
Erik Bergkvist (s), Region Västerbotten
Marianne Löfstedt (m), Region Västerbotten
Ann-Christin Westerlund (s), Region Västerbotten
Lilly Bäcklund (s), Region Västerbotten
Jörgen Gidlund (-), Örnsköldsviks kommun

Ersättare

Göran Hahlin, Region Västerbotten
Janet Lundberg (s), Region Västerbotten
Patrik Persson (c), Region Västerbotten
Karin Nilsson-Sandqvist (s), Region Västerbotten
Elvy Söderström (s), Örnsköldsviks kommun

Les Rencontres – Association of European Cities and Regions for Culture

Marita Fransson (s), Västerbottens läns landsting
Erik Sedig (kd), Västerbottens läns landsting (ers)

Mittnordenkommittén

Benny Eriksson (s), landstinget Västernorrland
Anna-Karin Sjölund (s), landstinget Västernorrland
Anders Kempe (sjvp), landstinget Västernorrland

Mittskandia

Erik Bergkvist (s), Region Västerbotten
Gunnar Hörnlund (c), Vilhelmina kommun
Marika Lindgren (s), Lycksele kommun
Christer Lindvall (s), Umeå kommun
Karin Nilsson-Sandqvist (s), Vindelns kommun
Gunnar Åström (m), Storumans kommun
Erik Sedig (kd), Region Västerbotten (ers)
Roland Wermelin (c), Sorsele kommun (ers)
Arne Hellsten (ml), Malå kommun (ers)
Ulla-Maj Andersson (s), Nordmalings kommun (ers)
Mats-Erik Westerlund (dkl), Dorotea kommun (ers)
Britt Strömberg (c), Vännäs kommun (ers)

Norrbottens Internationella Råd (NIR)

Alla politiker med internationella uppdrag
Agneta Lipkin (s), Norrbottens läns landsting – ordf

Nordkalotträdet

Leif Hjalmarsson (s), Norrbottens läns landsting

Regionkommittén

- **COTER-utskottet**

Agneta Lipkin (s), Norrbottens läns landsting (ers)

- **RELEX-utskottet**

Ewa-May Karlsson (c), Region Västerbotten (ers)

SKL:s internationella beredning

Britt-Marie Lövgren (fp), Umeå kommun – v ordf
Ewa-May Karlsson (c), Vindelns kommun
Eva Lohman (m), Sundsvalls kommun (ers)

Sweden Emilia Romagna Network (SERN)

Kent Ögren (s), Norrbottens läns landsting
Maria Salmgren (m), Norrbottens läns landsting
Jerry Johansson (s), kommunförbundet Norrbotten
Anna Hövenmark (v), kommunförbundet Norrbotten

Union of the Baltic Cities (UBC)

Yvonne Stålnacke (s), Luleå kommun
Marie-Louise Rönnmark (s), Umeå kommun – v ordf
Anita Bdioui (s), Sundsvalls kommun

Västerbottens Internationella Partnerskap (VIP)

Alla politiker med internationella uppdrag
Ewa-May Karlsson (c), Region Västerbotten – ordf
Erik Bergkvist (s), Region Västerbotten – v ordf

Norrstyrelsens rapportserie

Norrstyrelsen har bildats för att förbereda sammanslagningen av landstingen i Norrbottens, Västerbottens och större delen av Västernorrlands län till en regionkommun med arbetsnamnet Region Norrland. Det är en ideell förening som bildats av de tre landstingen samt kommunförbunden i Norrbottens och Västernorrlands län och Region Västerbotten. Vid sidan av styrelsen och dess arbetsutskott är 140 förtroendevalda och ett stort antal tjänstemän från landsting, kommuner, kommunförbund/regionförbund, statliga myndigheter, näringsliv och andra organisationer engagerade i de många arbetsgrupper som förbereder regionbildningen. Med Region Norrland vill vi skapa förutsättningar för ett starkare och mer livskraftigt Norrland – en regionkommun som kan tillhandahålla hälso- och sjukvård och skapa utvecklingsförutsättningar på ett effektivare och uthålligare sätt än de tre landstingen var för sig kan göra.

För att informera om sitt arbete och skapa intresse och engagemang i regionfrågan kommer Norrstyrelsen att publicera stora delar av sitt arbete i en rapportserie. Följande rapporter kommer att ges ut under första halvåret 2009:

- 2009:1 Statlig verksamhet i Norrbottens, Västerbottens och Västernorrlands län**
- 2009:2 Högre utbildning och forskning i Region Norrland**
En kartläggning av Norrstyrelsens arbetsgrupp för högre utbildning och forskning
- 2009:3 Infrastruktur i Region Norrland**
En kartläggning av Norrstyrelsens arbetsgrupp för infrastruktur
- 2009:4 Internationellt samarbete i Region Norrland**
En kartläggning av Norrstyrelsens arbetsgrupp för internationellt samarbete
- 2009:5 Kultur i Region Norrland**
En kartläggning av Norrstyrelsens arbetsgrupp för kultur
- 2009:6 Miljö och energi i Region Norrland**
En kartläggning av Norrstyrelsens arbetsgrupp för miljö och energi
- 2009:7 Näringsliv och innovation i Region Norrland**
En kartläggning av Norrstyrelsens arbetsgrupp för näringsliv och innovation
- 2009:8 Trafik i Region Norrland**
En kartläggning av Norrstyrelsens arbetsgrupp för trafik
- 2009:9 Turism i Region Norrland**
En kartläggning av Norrstyrelsens arbetsgrupp för turism
- 2009:10 Hälso- och sjukvård i Region Norrland**
Norrstyrelsens kartläggning av hälso- och sjukvården i Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland
- 2009:11 Ekonomifrågor vid bildandet av Region Norrland**
- 2009:12 Landstingens organisation i Region Norrland**
- 2009:13 Fastighetsförvaltning och lokalförsörjning vid bildandet av Region Norrland**
- 2009:14 Personalfrågor vid bildandet av Region Norrland**
- 2009:15 IT-frågor vid bildandet av Region Norrland**
- 2009:16 Informationsfrågor vid bildandet av Region Norrland**
- 2009:17 Regional utvecklingsplanering i Region Norrland**
- 2009:18 Utgångspunkter för formulering av vision och mål**

Rapporterna kan hämtas på: www.norrstyrelsen.se
Rapporterna kan också beställas ifrån: kontorsservice@vll.se

För vidare information:

Projektledare Jan-Åke Björklund (jan-ake.bjorklund@norrstyrelsen.se)
Huvudsekreterare Jörgen Olsson (jorgen.olsson@norrstyrelsen.se)